

2. 12. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak (ne)přijít o rozhodčí doložku

Rozhodčí doložka jako předpoklad projednání sporu v rozhodčím řízení

Rozhodčí doložka je základním předpokladem pro to, aby spor mezi stranami mohl být rozhodován v rozhodčím řízení. Není-li rozhodčí doložky, není rozhodce oprávněn o majetkovém sporu rozhodnout. Okolnost, že žalovaný byl v rozhodčím řízení zcela pasivní, neúčastnil se jednání, neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítal a rozhodčí nález mu byl doručen, na tom nic nemění. Ze zákona o rozhodčím řízení totiž nelze dovodit, že by pasivita a nečinnost žalovaného v rozhodčím řízení měla za následek podrobení se pravomoci rozhodce.[1]

Případný problém s rozhodčí doložkou může mít přesah i do vykonávacího řízení, protože jakkoliv soud při výkonu rozhodnutí či v exekučním řízení není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vykonávacího/exekučního titulu, je povinen se zabývat tím, zda rozhodnutí, jehož nucené vymožení se navrhuje, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc.[2]

Zákonná úprava právního nástupnictví

Zákon o rozhodčím řízení upravuje v ustanovení § 2 odst. 5 výslovně, že rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně nevyloučí.

Tato úprava se zdá být zcela jasná. Nicméně tak jako „*sovy nejsou tím, čím se zdají být*“, mohou se v praxi vyskytnout konstelace, kdy se situace může v důsledku výměny účastníků právního vztahu zkomplikovat, někdy dokonce k nepříjemnému překvapení pro některého z účastníků nebo jeho právního zástupce.

Právní nástupnictví se bude v praxi vyskytovat zejména v následujících případech:

Postoupení pohledávky

K osudu rozhodčí doložky v případě právního nástupnictví založeného smlouvou o postoupení pohledávky se opakovaně v několik rozhodnutích vyjádřil Nejvyšší soud ČR, který výslovně uzavřel, že:

- a. pro vázanost právního nástupce rozhodčí doložkou není podstatné, zda se jedná o univerzální nebo singulární sukcesi, neboť i smlouva o postoupení pohledávek je způsobilá mít za následek přechod či převod práva nebo povinností ve smyslu ustanovení § 107a o.s.ř. Nejvyšší soud výslovně odmítl argumentaci dovolatelky, že ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení se vztahuje jen na případy univerzální sukcese,[3]
- b. uzavření smlouvy o postoupení pohledávky přiznané rozhodčím nálezem je důvodem pro vstup postupníka do řízení o zrušení rozhodčího nálezu namísto postupitele jako dosavadního žalovaného,[4] a

- c. i smlouva o postoupení pohledávky je skutečností, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení.[5] Důvodem právního nástupnictví však naopak nebude pouhý právní názor rozhodčího soudu o neplatnost smlouvy vyjádřený v odůvodnění rozhodčího nálezu.[6]

Jednoznačně tak byl překonán názor, že na postupníka nepřechází práva a povinnosti z rozhodčí smlouvy (doložky), neboť se nejedná o universálního právního nástupce, kdy pouze on má být právním nástupcem účastníka rozhodčí smlouvy (doložky).[7]

Tato argumentace byla kromě jiného založena na závěru, že ustanovení občanského zákoníku (tehdy § 524 odst. 2 občanského zákoníku) je ve vztahu k rozhodčí doložce nutno vykládat restriktivně, a to s výslovným odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2009 sp. zn. 23 Cdo 2351/2007. V tomto rozhodnutí bylo konstatováno, že „z žádného ustanovení zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů však nevyplývá, že by se rozhodčí smlouva mohla vztahovat i na ostatní subjekty mimo vztah založený rozhodčí smlouvou“. Nicméně tento závěr směřoval k tomu, že rozhodčí doložka uzavřená mezi kupujícími a prodávajícími nezakládá pravomoc rozhodce ve sporu mezi prodávajícími a třetí osobou - směnečným rukojmím ze směnky (jednatelem kupujícího), kterou byl zajištěn závazek k úhradě kupní ceny, i když tato třetí osoba znala obsah smluv (včetně rozhodčí doložky), pokud sama jako fyzická osoba tyto smlouvy neuzavírala.

Vázanost postupníka i dlužníka rozhodčí doložkou v případě postoupení pohledávky potvrzuje i novější článek V. Trapla.[8]

Postoupení pohledávky v rozporu se smluvní zákazem

Postoupení pohledávky může být realizováno i v rozporu se smluvním zákazem postoupení pohledávky ujednaným mezi dlužníkem a postupitelem. Literatura se víceméně shoduje na tom, že takové postoupení

- a. bylo v případě rozhodčích doložek uzavřených do 31. 12. 2023 absolutně neplatné, zatímco
- b. u rozhodčích doložek uzavřených od 1. ledna 2024 nebyla situace jasná a v úvahu připadala neplatnost absolutní, neplatnost relativní či platnost ujednání s pouhými případnými regresními nároky.

Do věci vnesl jasno Nejvyšší soud ČR, který uzavřel, že postoupení pohledávky učiněné v rozporu se zákazem či omezením ujednaným dlužníkem s věřitelem, o němž postupník věděl, je (dočasně) neúčinné - a sice do doby, než s postoupením pohledávky udělí (třeba i konkludentně) souhlas dlužník. Samozřejmě s tím, že v obligační rovině vyvolává závazkový právní vztah, který vznikl uzavřením (věcně právně neúčinné) smlouvy o postoupení pohledávky mezi postupitelem a postupníkem, plné účinky (včetně sekundárních nároků, které z tohoto právního vztahu vyplývají). [9]

Nejvyšší soud odmítl závěr, podle něhož by následkem postoupení pohledávky v rozporu s ujednáním dlužníka a věřitele měla být absolutní neplatnost. Je tomu tak proto, že dlužníkovi, k jehož ochraně má § 1881 odst. 1 občanského zákoníku sloužit, musí být - jako dotčené straně - ponechána možnost přijmout (akceptovat) postoupení pohledávky, byť učiněné v rozporu s dříve dohodnutým ujednáním.

Přijetí závěru o relativní neplatnosti by pak znamenalo, že dlužník je excesivním jednáním postupitele a postupníka vázán, ledaže namítne neplatnost právního jednání. Ačkoliv je tedy ustanovení § 1881 odst. 1 občanského zákoníku určeno k ochraně dlužníka, zůstávalo by na něm, aby na excesivní jednání reagoval aktivním jednáním s tím, že neučiní-li tak, zůstane jednáním postupitele a postupníka vázán. Nejvyšší soud zde odkazuje na své starší rozhodnutí zabývající se

následky jednání zástupce v rozporu se zájmy zastoupeného, které se shodou okolností týká uzavření rozhodčí smlouvy (k neúčinnosti rozhodčí smlouvy viz níže).[\[10\]](#)

Protože i zde by byl dlužník nucen konat jen kvůli protiprávnímu jednání třetích osob, zvolil Nejvyšší soud ČR shora uvedené řešení, kdy postoupení pohledávky bude neúčinné do doby, než dlužník projeví, byť i jen konkludentní, souhlas.

V uvedené věci se Nejvyšší soud zabýval situací, kdy nabyvatel pohledávky věděl o ujednání dlužníka věřitele a omezení převoditelnosti pohledávky. Z této argumentace lze proto zřejmě dovodit, jak konstatuje *V. Janošek*,[\[11\]](#) že v případě dobrověrného postupníka by ochrana jeho zájmu převýšila nad zájmy dlužníka. V takovém případě by tedy postoupení pohledávky učiněné v rozporu se zákazem či omezením sjednaným dlužníkem a věřitelem, o němž postupník nevěděl (a ani při vynaložení obvyklé opatrnosti nemohl vědět), bylo účinné a vyvolávalo by tedy i věcně právní účinky postoupení pohledávky.

V rozhodčím řízení by proto bylo nutné zkoumat, zda nabyvatel byl či nebyl v dobré víře a věděl nebo mohl vědět o zákazu či omezení postoupení pohledávky. Pokud nabyvatel v dobré víře nebyl, mohl by dlužník nepochybně s úspěchem uplatnit námitku nedostatku pravomoci rozhodců k projednání věci. Již jen pro to, že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu.[\[12\]](#) Věděl-li postupník o zákazu postoupení a jednal v rozporu s ním, resp. s vědomím jeho existence, neměl by mít možnost se dovolávat rozhodčí doložky, ledaže s tím dlužník bude souhlasit.

Pokud by nabyvatel pohledávky v dobré víře byl, pohledávku nabyl a mohl by ji vymáhat, je však otázkou, zda i v rozhodčím řízení. Zákon o rozhodčím řízení sice počítá s tím, že vyloučení závaznosti rozhodčí doložky pro právní nástupce musí proběhnout v rozhodčí smlouvě, ale v daném případě by se jednalo o obdobnou situaci, kdy strany sice nevyloučily závaznost rozhodčí doložky pro právní nástupce, avšak současně vyloučily možnost, že by se třetí osoba vůbec mohla stát právním nástupcem v důsledku singulární sukcese ve formě postoupení pohledávky.

Subrogační postih

Zvláštním případem právního nástupnictví je tzv. subrogační postih upravený v ustanovení § 1936 a 1937 občanského zákoníku, kdy za dlužníka poskytne plnění třetí osoba, na kterou pak přejde právo původního věřitele, a sice za situace, kdy:

1. třetí osoba plní se souhlasem dlužníka, aniž za dluh ručí a ani jinak dluh nezajišťuje, a před splněním dluhu nebo nejpozději při něm na věřiteli požaduje, aby jí postoupil svou pohledávku, nebo
2. třetí osoba plní dluh proto, že za dluh ručí nebo závazek, jinak zajišťuje (v takovém případě nepotřebuje k plnění ani souhlas dlužníka)

Poskytovatel plnění se v těchto případech stane právním nástupcem původního dlužníka a přejde tak na něho například i rozhodčí doložka.

Pokud však:

1. splnila dluh osoba, která závazek nezajišťovala a zároveň neměla souhlas dlužníka k plnění, anebo
2. splnila dluh osoba, která závazek nezajišťovala a zároveň sice plnila se souhlasem dlužníka, avšak neučinila výhradu subrogace ve smyslu ustanovení § 1936 odst. 2 občanského zákoníku,[\[13\]](#)

nepřechází na poskytovatele plnění právo původního věřitele, nýbrž vznikne mu, a to originárně, právo na vydání bezdůvodného obohacení. V tomto případě poskytovatel plnění nebude právním nástupcem původního věřitele a případná rozhodčí doložka se na něho vztahovat nebude.

Při poskytnutí plnění třetí osobou je proto nutné věnovat pozornost tomu, jakým způsobem a za jakých okolností k tomu došlo, neboť to může mít zásadní vliv na to, zda je poskytovatel plnění oprávněn uplatnit svá práva v rozhodčím řízení či nikoliv.

V odborných kruzích panovala víceméně shoda, že třetí osoba může plnění poskytnout nejen se souhlasem dlužníka, ale i tehdy, kdy se dlužník nijak nevyjádří. Polemiku ohledně přípustnosti plnění za dlužníka v případě jeho nesouhlasu vyřešil Nejvyšší soud ČR, když konstatoval, že souhlas dlužníka s plněním jeho dluhu ze strany třetí osoby není pro zapravení povinnosti a vznik kondikce nezbytný. Je tedy irelevantní, zda dlužník s popsáním jednáním souhlasí či nesouhlasí; zabránit takovému postupu může toliko, sjedná-li s věřitelem zákaz plnění třetí osobou.[\[14\]](#)

Pro účely tohoto článku je pak zásadní, jaké účinky má plnění třetí osoby pro osud sjednané rozhodčí doložky. Třetí osoba poskytující plnění tak obecně vstoupí do právního postavení původního dlužníka. Pokud by k plnění došlo přes nesouhlas ujednaný mezi dlužníkem a věřitelem, bude zřejmě možné analogicky použít závěry Nejvyššího soudu ČR pro postoupení pohledávky přes sjednaný zákaz, kdy bude rozlišováno, zda třetí osoba poskytující plnění o existenci ujednaného zákazu věděla či nikoliv (k tomu viz výše výklad o postoupení pohledávky).

Převzetí dluhu

Převzetí dluhu je v podstatě zrcadlovým institutem postoupení pohledávky, kdy namísto záměny věřitele dochází k záměně dlužníka - z pochopitelných důvodů však vždy se souhlasem věřitele.[\[15\]](#) Pokud by věřitel s převzetím dluhu nesouhlasil, nevznikne věřiteli přímé právo vůči příjemci dluhu.

Přijímatel dluhu se stává právním nástupcem dlužníka, neboť, jak stanoví občanský zákoník, „*nastoupí jako dlužník na jeho místo.*“ Rozhodčí doložkou tak bude vázán.

Zpozornět je však nutné v případě předvídaném § 1891 občanského zákoníku, tedy při ujednání, kterým namísto dosavadního dlužníka, jehož dluh se ruší, vstupuje nový dlužník s dluhem ze samostatného právního poměru nebo s povinností plnit jiný předmět. Takové ujednání nevyvolává následky převzetí dluhu a posoudí se jako novace.

Novací se vstupem nového dlužníka zaniká původní závazek mezi dlužníkem a věřitelem a vzniká závazek nový mezi věřitelem a novým dlužníkem.[\[16\]](#) Dochází sice ke změně osoby dlužníka, avšak nový dlužník se nestává nástupcem původního.[\[17\]](#) Není-li nový dlužník právním nástupcem dlužníka původního, rozhodčí doložkou vázán podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení nebude. I s ohledem na obvyklá znění rozhodčích doložek vztahujících se na (např.) „*veškeré případné spory z této smlouvy či s ní související...*“ se rozhodčí doložka zpravidla nebude vztahovat na právní vztah jiný resp. odlišný.

Přistoupení k dluhu

Přistoupení dluhu je upraveno v ustanovení § 1892 občanského zákoníku tak, že kdo bez dlužníkovy souhlasu ujedná s věřitelem, že za dlužníka splní jeho dluh, stává se novým dlužníkem vedle původního dlužníka a je spolu s ním zavázán společně a nerozdílně.

Oproti převzetí dluhu nový dlužník nevstupuje na místo původního dlužníka a není jeho právním nástupcem, ale stává se dlužníkem vedle původního dlužníka. Představme si např. následující situaci.

„Věřitel A uzavře s dlužníkem B smlouvu o úvěru, na základě které mu poskytne finanční úvěr. Ve smlouvě o úvěru si ujednají rozhodčí doložku. V důsledku nesplacení bude úvěr zajištěn tak, že k dluhu přistoupí další osoba C - např. jednatel právnické osoby B.“

Nový dlužník C se stane dalším dlužníkem vedle původního dlužníka B a věřiteli A tak nesporně vznikne právo vymáhat po něm dluh ze smlouvy o úvěru. Avšak nikoliv v rozhodčím řízení, pokud si věřitel s novým dlužníkem C takovou možnost v dohodě o přistoupení k dluhu nesjednal.

Nepochybně i zde se totiž uplatní závěry *Nejvyššího soudu ČR ze shora již citovaného rozhodnutí ze dne 31. 3. 2009 sp. zn. 23 Cdo 2351/2007, že rozhodčí doložka ... nezakládá pravomoc rozhodce ve sporu s třetí osobou i když tato třetí osoba znala obsah smluv (včetně rozhodčí doložky), pokud sama jako fyzická osoba tyto smlouvy neuzavírala.*

Konstelace, kdy např. k dluhu společnosti přistupuje její jednatel, kterému je obsah původní dokumentace (včetně existence rozhodčí doložky) nutně znám, může samozřejmě svádet k zjednodušenému závěru, že jednatel v takovém případě s rozhodčí doložkou nemohl nesouhlasit. Autorovi je nicméně z jeho rozhodcovské praxe znám případ, kdy přistoupení k dluhu bylo realizováno ve formě notářského zápisu se svolením přistupujícího dlužníka k přímé vykonatelnosti. Následná žaloba v rozhodčím podání byla podána zřejmě proto, že notářský zápis (pravděpodobně v důsledku chyby notáře) neobsahoval jednu z povinných náležitostí stanovených notářským řádem. V tomto případě by se (byť to nebylo předmětem řízení a dokazování) s pravděpodobností hraničící s jistotou při zkoumání projevu vůle přistupujícího dlužníka nezjistil ani náznak souhlasu s rozhodčí doložkou, protože strany nepochybně počítaly s případnou exekucí a o realizaci nalézacího řízení vůbec neuvažovaly.

Chce-li tedy věřitel vymáhat v tomto případě dluh po novém dlužníkovi, je nutné důkladně prověřit, zda tak může učinit i v rozhodčím řízení.

Směnky v rozhodčím řízení

Spory ze směnek jsou v rozhodčím řízení obecně plně arbitrovatelné. Rozhodce nicméně není oprávněn rozhodovat formou směnečného platebního rozkazu. Nároky ze směnek mají totiž majetkovou povahu, když je do nich inkorporován závazek určitou peněžitou sumu; spor o zaplacení směnky je tudíž sporem majetkovým. Na tomto závěru nemění nic ani skutečnost, že rozhodce není oprávněn rozhodnout spor formou směnečného platebního rozkazu.[\[18\]](#)

Rozhodčí řízení lze využít i tehdy, jedná-li se o směnku zajišťovací. Nejvyšší soud výslovně konstatoval, že jsou-li ujednání o zajištění pohledávky směnkou i rozhodčí doložka součástí téhož právního úkonu, nelze mít důvodně pochybnosti o tom, že formulace „...pravomoc k řešení veškerých sporů o nároky, které přímo či odvozeně vznikly z této smlouvy ... nebo v návaznosti na ni...“ se vztahují i na zaplacení směnky, kterou byla pohledávka ze smlouvy zajištěna.“ Naopak nesprávným byl ve věci shledán názor odvolacího soudu, že „pravomoc rozhodčích orgánů k řešení sporů směnečných je třeba sjednat samostatně a výslovně.“[\[19\]](#)

Právní nástupnictví u směnek

V souvislosti s řešením otázky přípustnosti volby rozhodného práva pro směnečné vztahy a hraničního určovatele ve směnečném zákoně Nejvyšší soud ČR konstatoval, že české směnečné právo (podobně jako jiné směnečné zákony vydané na základě Ženevských úmluv z roku 1930) je zásadně ovládáno kreační neboli vlastnickou směnečnou teorií. Její podstata spočívá v tom, že směnečný věřitel získává ze směnky své právo vždy originálně.[\[20\]](#)

Převod směnky formou indosamentu

Byla-li směnka proto převedena indosamentem, pak nový majitel (s níže uvedenou výjimkou) nabývá práva ze směnky originálně, tj. neodvozeně od právního postavení převodce (jinak řečeno nevstupuje do práv a povinností předchozího majitele listiny, není jeho právním nástupcem).[\[21\]](#) Uplatní-li tedy nový nabyvatel bez dalšího směnečný nárok v rozhodčím řízení, nebude se na něho vztahovat původní rozhodčí doložka.

Výjimkou ze shora uvedeného pravidla bude případ tzv. subindosamentu, tj. indosamentu provedeného teprve po protestu pro nezaplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu – viz ustanovení čl. I § 20 zákona směnečného a šekového.[\[22\]](#) V tomto případě má indosament jen účinky obvyčejného postupu a nabyvatel směnky je jakožto právní nástupce původního věřitele uzavřenou rozhodčí smlouvou vázán.[\[23\]](#) Tento závěr se uplatní i pro směnku opatřenou doložkou „bez protestu“,[\[24\]](#) neboť skutečnost, že majitel směnky je zproštěn povinnosti nechat směnku protestovat, totiž neznamená, že by tak nemohl učinit. Naopak majitel směnky si může protest pro neplacení vždy zřídit, s čímž počítá výslovně také ustanovení čl. I § 46 odst. 3 směnečného a šekového zákona.

Směnky nikoliv na řad

Směnku, kde byla indosace vyloučena (např. doložkou „nikoliv na řad“) lze převádět jen formou a s účinky prostého postoupení pohledávky. Kromě zachování námitek ze strany dlužníka je jedním z následků i fakt, že nabyvatel směnky bude jakožto právní nástupce vázán rozhodčí doložkou.

Rozhodčích doložek není nikdy dost, aneb když ani tři nestačí

Určitou zrádnost směnečného právního (ne)nástupnictví lze demonstrovat např. na následujícím příkladu:

Věřitel A uzavře s dlužníkem B smlouvu o úvěru, v níž si strany sjednaly řešení všech sporů ze smlouvy a sporů s ní souvisejících v rozhodčím řízení. Dluhy ze smlouvy o úvěru strany zajistí i směnkou na řad, či blankosměnkou, k níž je uzavřena dohoda o vyplňovacích právech, rovněž obsahující rozhodčí doložku. Po nějaké době věřitel postoupí své pohledávky z úvěru na třetí osobu. V postupní smlouvě je řada ujednání ohledně postupu převodu/přechodu zajištění, změny zápisu zástavního věřitele a předání dokumentace. Je zde dokonce výslovně zmíněna směnka s tím, že pokud jsou pohledávky zajištěny směnkou, je postupitel povinen ji ve sjednané lhůtě opatřit rubopisem (což postupitel učiní). V postupní smlouvě je pak obsažena další (v případě blankosměnky a dohody o vyplňovacích právech již třetí!) rozhodčí doložka.

Nabyvatel pak následně nárok vůči dlužníkovi uplatní v rozhodčím řízení a např. za účelem zjednodušení řízení a dokazování uplatní nárok ze směnky.

Za shora uvedené konstelace se nový věřitel může dočkat nepříjemného překvapení, zejména pokud dlužník namítne nedostatek pravomoci rozhodčího soudu. Zatímco totiž na nabyvatele dle judikatury nejvyššího soudu automaticky přejde právo směnku vyplnit,[\[25\]](#) nebude (u nároku ze směnky) právním nástupcem původního věřitele a rozhodčí doložka se na něho nebude vztahovat, ledaže při převodu byla pro směnku mezi dlužníkem a postupníkem ujednána nová rozhodčí doložka. Nabyvatel tak bude řádným novým majitelem směnky, bude oprávněn ji vyplnit i uplatnit, nikoliv však v rozhodčím řízení.

Přitom stačí málo, a i nárok ze směnky by v rozhodčím řízení bylo možné úspěšně uplatnit. Stačilo by, aby se např. jednalo o směnku nikoliv na řad nebo o převod směnky (či vyplněné blankosměnky) po splatnosti, resp. po uplynutí lhůty k protestu. V těchto případech by nabyvatel směnky právním

nástupcem původního věřitele byl.

Nedostatek pravomoci rozhodce v případě platné rozhodčí doložky

Nedostatek pravomoci rozhodčího soudu je obvykle dovozován tehdy, pokud rozhodčí doložka chybí nebo je neplatná. Přesto lze konstruovat i případ, kdy i v případě platné rozhodčí doložky nebude pravomoc rozhodců dána.

Při rozhodování o účincích postoupení pohledávky v rozporu s ujednáním stran Nejvyšší soud ČR navázal na svůj na svůj starší rozsudek ze dne 5. 10. 2022, sp. zn. 31 Cdo1640/2022, ve kterém řešil otázku účinků jednání zástupce, jehož zájmy byly v rozporu se zájem zastoupeného. Shodou okolností se případ týkal situace, kdy jednatel společnosti uzavřel dohodu o narovnání (resp. v ní obsaženou rozhodčí doložku) nejen svým jménem, ale současně i jménem společnosti, aniž by o záměru uzavřít smlouvu informoval valnou hromadu společnosti.

Nejvyšší soud konstatoval, že jedná-li zástupce přesto, že mezi jeho zájmy a zájmy zastoupeného je rozpor (bránící zastupování), překračuje své zástupčí oprávnění (jedná v záležitosti, v níž není oprávněn zastupovat). V tomto případě pak ustanovení § 437 odst. 2 občanského zákoníku vyvažuje mezi ochranou dotčené třetí osoby (s níž zástupce jednal) a zájmy zastoupeného.

Je-li třetí osoba v dobré víře, že mezi zájmy zastoupeného a zástupce není rozpor, popř. že existující rozpor neomezuje zástupčí oprávnění zástupce, je zastoupený jednání zástupce vázán bez ohledu na to, že zástupce překročil své zástupčí oprávnění. Zákonodárce zde dává přednost ochraně třetí osoby před ochranou zastoupeného (případné nároky zastoupeného vůči zástupci tím samozřejmě nejsou dotčeny).

Jestliže třetí osoba věděla či musela vědět o tom, že zástupce není pro rozpor v zájmech oprávněn za zastoupeného jednat, není důvodu jí poskytovat ochranu. Ustanovení § 437 odst. 2 občanského zákoníku stanoví, že zastoupený se může rozporu zájmů „dovolat“. Odpovídá tak spravedlivému uspořádání vztahů (mezi zastoupeným, zástupcem a třetí osobou), by zastoupený nebyl nucen činit žádné aktivní kroky k tomu, aby se z učiněného právního jednání „vyvázal“, tedy aby tak jako v jiných obdobných situacích (viz např. § 440 občanského zákoníku), nechce-li být jednáním zástupce vázán, mohl zůstat pasivní. Současně však tato úprava zastoupenému umožňuje, aby v případech, kdy bude právní jednání považovat za pro něj výhodné, je dodatečně schválil podle § 440 občanského zákoníku.

Za dané konstelace bude tedy rozhodčí doložka sice formálně platná (nebude se jednat ani o relativní neplatnost) nicméně vůči zastoupenému bude neúčinná, resp. nebude-jí vázán, pokud ji dodatečně neschválí.

Závěr

Na závěr autor příspěvku plánoval přidat něco strašlivě moudrého. Nicméně protože článek v průběhu přípravy a úvah postupně narůstal o nové a nové kapitoly, autor svou dávku moudrosti přinejmenším dočasně vyčerpал.

Lze snad alespoň uvést, že impulsem pro sepsání příspěvku byla reálná zkušenost autora jakožto rozhodce nebo právního zástupce s některými z uváděných situací, kdy výsledek řízení (nedostatek pravomoci rozhodčího soudu a zastavení řízení) mohl být pro některou ze stran nepříjemným překvapením.[\[26\]](#)

Dostaví-li se však alespoň u jednoho laskavého čtenáře „aha efekt“ či bleskne-li někomu alespoň jedenkrát hlavou cimrmanovské „My si na to dáme příště pozor“, [\[27\]](#) splní tento příspěvek svůj účel.

JUDr. Vladimír Jašek, Ph.D., LL.M., MCI Arb

advokát, rozhodce Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
rozhodce zapsaný na listině VIAC, Rakousko

[JAŠEK LEGAL advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Pařížská 67/11
110 00 Praha 1 - Josefov

Tel.: +420 222 317 603

Tel.: +420 222 315 949

e-mail: info@jasek-legal.cz

[1] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006

[2] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 4. 1999 sp. zn. 21 Cdo 2020/1998, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2010 sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3876/2013 s odkazem na náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 1624/2012, náleží Ústavního soudu ČR IV. ÚS 2735/11

[3] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 5. 2017, . zn. 23 Cdo 4788/2016

[4] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. 33 Cdo 2975/2012

[5] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 708/2002

[6] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 3999/2009

[7] Chalupa J., Postoupení pohledávky a rozhodčí doložka, epravo 9.11.2020 - <https://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-pohledavky-a-rozhodci-dolozka-67466.html>

[8] V. Trapl., Vázanost stran rozhodčí smlouvou v případě postoupení pohledávky, Advokátní deník 12.3.2019, K DISPOZICI >>> [zde](#).

[9] rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 27. 4. 2023, sp. zn. 27 ICdo 30/2022

[10] rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 5. 10. 2022, sp. zn. 31 Cdo1640/2022

[11] Janošek V., Porušení zákazu postoupení pohledávky, www.epravo.cz, 1.6.2023, ID: 116452

[12] viz § 6 odst. 2 občanského zákoníku

[13] převzato z Brim L., Úvod do práva bezdůvodného obohacení, 1. vydání. Praha: C. H. Beck 2022, str. 27-28. Dovolují si na tomto místě složit autorovi poklonu za neuvěřitelně čtivé a podrobné zpracování problematiky

[14] rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2023, sp. zn. 28 Cdo 1214/2023

[15] podle § 1888 odst. 1 občanského zákoníku může dát věřitel souhlas buď původnímu dlužníku či přejímáři dluhu.

[16] Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, komentář k ustanovení § 1891, poznámka 5

[17] tamtéž - poznámka 1

[18] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1130/2011

[19] usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3969/2013

[20] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. 29 Odo 574/2006

[21] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1779/2012

[22] (1) Indosament po splatnosti směnky má stejné účinky jako indosament před splatností. Byla-li však směnka indosována teprve po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, má indosament jen účinky obyčejného postupu.

(2) Dokud není prokázán opak, má se za to, že nedatovaný indosament byl na směnku napsán před uplynutím lhůty k protestu.

[23] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3613/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3 2014, sp. zn. 29 Cdo 1779/2011

[24] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3 . 2014, sp. zn. 29 Cdo 1779/2011

[25] rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2008, sp. zn. 29 Odo 1407/2006, rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne ze dne 27. října 2011, sp. zn. 29 Cdo 336/2010

[26] autor upozorňuje zejména na ustanovení § 48 odst. 8 Řádu Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, který stanoví, že : „V případě zastavení řízení pro nedostatek pravomoci rozhodčího soudu se poplatek nevrací.“

[27] Cimrman J., Dobyť severního pólu, reakce členů české polární výpravy na zjištění, že nedotknutelná železná zásoba potravin byla snědena a náčelník ji před odjezdem zapomněl vynásobit dvěma

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)